

zaPAU

Jeszcze w sprawie towarzystw naukowych

Bardzo dziękuję felietoniście „PAUzy Akademickiej” za pobudzający do myślenia komentarz (ABBA, *Najlepsza inwestycja*, PAUza Akademicka 287, 5 marca 2015).

Najpierw drobne uzupełnienie. Polska Akademia Umiejętności, kontynuująca działalność Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, założonego 200 lat temu, nie jest jedynym polskim towarzystwem naukowym długiego trwania. Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza, powołane do życia we Lwowie w roku 1886, funkcjonuje do dzisiaj. Towarzystwo jest instytucją naukową, pierwotnie nastawioną na badanie spuścizny i biografii naszego Patrona, z czasem – całej historii literatury, i jednocześnie na popularyzację wiedzy humanistycznej w środowisku polonistów – od szkoły podstawowej po uniwersytet. Status Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza jako instytucji naukowej potwierdzają granty, które otrzymaliśmy, oraz nasza działalność: od 1966 roku wydajemy „Rocznik Towarzystwa Literackiego im. AM”, przekształcony w 2008 roku w „Wiek XIX. Rocznik Towarzystwa Literackiego im. AM”, oraz współwydajemy (razem z IBL PAN) najstarszy kwartalnik poświęcony historii literatury i krytyce literackiej: „Pamiętnik Literacki”, założony przez Towarzystwo w roku 1887. Organizujemy lub współorganizujemy konferencje naukowe; ostatnio panel dyskusyjny poświęcony twórczości Stefana Żeromskiego na konferencji w Kielcach. Mamy kilkanaście oddziałów terenowych.

Dlaczego o tym piszę, tak bez okazji (będzie w przyszłym roku – 130 lat istnienia)? Ponieważ poczułam bratnią duszę. Borykamy się od zawsze z kłopotami finansowymi i lokalowymi. W Pałacu Staszica dzierżawimy za sporą sumę małej pokójki, nie ma mowy o tym, aby np. redakcja „Wiek XIX” mogła się w nim rozgościć albo żeby zwoływać tam większe zebrania. Brakuje pieniędzy na rozmaite inicjatywy, które planujemy podjąć (wznowienie serii wydawniczych, stypendia dla doktorantów, w 2016 roku – konferencja Sienkiewiczowska).

Jakiś czas temu wystąpiłam do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z sugestią, aby Towarzystwo,

tak jak Polska Akademia Umiejętności, mogło występować o dotację statutową. W ustawie o finansowaniu nauki z 2010 roku jest punkt, który – moim zdaniem – na to pozwala. Ustawa mówi bowiem, że o pieniądze statutowe mogą ubiegać się uczelnie, PAN-owskie instytuty naukowe, PAU oraz podmioty *inne*. Towarzystwo Literackie spełnia – według mnie – te *inne* wymagania, prowadząc istotne dla polskiej humanistyki inicjatywy. Odpowiedź Ministerstwa była odmowna, napisano, że Polska Akademia Umiejętności stanowi wyjątek. Cieszę się, że Państwa doceniono, ale ubolewam, że wprawdzie nieporównywalnie skromniejsza, mniej prestiżowa i krótsza (!), ale jednak zasłużona dla humanistyki działalność Towarzystwa jest postrzegana przez władzę jedynie jako popularyzacja nauki (skądinąd dziedzina bardzo ważna, trudna i potrzebna). Niekonsekwentnie zresztą, bo możemy aplikować o granty naukowe, co – jak wspomniałam – czynimy. I co jednak nie rozwiązuje naszych problemów.

Oczywiście, moglibyśmy nie martwić się o dotację ministerialną, gdyby polską naukę zechcieli wspomóc prywatni sponsorzy. Jakiś czas temu zwróciłam się do właścicieli bogatych instytucji usytuowanych w odległości przysto- wiewego rzutu beretem od Pałacu Staszica. Ani właściciel domu aukcyjnego, ani właściciel znanej galerii, ani restauratorzy – nie odpowiedzieli. W Krakowie tak by się chyba nie zdarzyło. Ale to jest Warszawa. Poza zupełnymi wyjątkami, polski biznes, skoncentrowany w stolicy, jest krótkowzroczny i ciągle na dorobku. Jeśli nawet są w nim ludzie o szerokich horyzontach, to dla nich przedmiotem odniesienia jest zagranica, a nie polska opinia publiczna. Czy jest na to jakiś sposób?

Redakcję „PAUzy Akademickiej” już dzisiaj zapraszam na Zjazd Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza, który odbędzie się w roku 2016 w Kielcach. Będziemy świętować nasz jubileusz – 130-lecie – i setną rocznicę śmierci Henryka Sienkiewicza. Będziemy dyskutować o tym, jak przedłużyć to nasze „długie trwanie”, chwilami tak kłopotliwe.

GRAŻYNA BORKOWSKA

Prezes Towarzystwa Literackiego
im. Adama Mickiewicza

PAUza Akademicka – www.pauza.krakow.pl – tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności i środowiska naukowego.

Rada Redakcyjna: Magdalena Bajer, Andrzej Białas, Aleksander Koj, Janusz Limon, Ewa Lipska, Stanisław Rodziński, Piotr Sztompka, Jerzy Vetulani, Marta Wyka, Jerzy Wyrozumski, Jakub Zakrzewski, Franciszek Ziejka.

Redakcja: Andrzej Białas – redaktor naczelny; Andrzej Kobos, Marian Nowy – redaktorzy; Adam Korpak, Krzysztof Skórczewski – grafika; Ryszard Otręba – „Galeria PAUzy”; Anna Michalewicz – dyrektor administracyjny; Witold Brzoskowski, Monika Mentel – fotoskład; Wydawnictwo PAU – konsultacje.

Adres do korespondencji: Polska Akademia Umiejętności, 31–016 Kraków, ul. Sławkowska 17; e-mail: pauza@pau.krakow.pl
Oczekujemy na artykuły do 6 000 znaków (ze spacjami) i ilustracje w formacie JPEG o rozdzielczości 300 dpi.